

Framgångsrik

mjölkgård

Nyheter från Lantmännen Agro • Våren 2021

Aktuellt!

Så här sänker vi kolavtrycket från foder

→ SIDA 3

Leea Paananen är en företagsam mångsysslare

→ SIDA 8-9

Hur blir kalven en uthållig ko?

→ SIDA 10

Lantmännen
Agro

Framgångsrik mjölkgård

Lantmännen Agros publikation
för finländska mjölkgårdar.

På fotot Leea Paananen

Lantmännen Agro Oy
Jaakkogatan 2, Vanda
Telefonväxel 0207 708 800
lantmannenagro.fi

Det bästa för det finländska lantbruket

Vi på Lantmännen Agro
hjälper våra kunder
producera hälsosam mat åt
konsumenterna på ett hållbart,
effektivt och ekonomiskt
lönsamt sätt och att främja
djurens välmående.

Kärnan i verksamheten är
gedigna specialiskunskaper
om kors utfodring och
produktion av innovativa och
ekologiska foder i toppklass,
som ger mjölkgårdarna bättre
avkastning.

Vi har ansvar från jord till bord

Lantmännen är ett
jordbrukskooperativ och är
den ledande aktören i Norden
inom jordbruk, maskiner,
bioenergi och livsmedel.
Forskning, utveckling och
affärsverksamhet som täcker
hela värdekedjan säkerställer
att vi kan arbeta med ansvar
ända från jord till bord.
lantmannen.fi

Föregångare måste vara förutseende

På många orter lyser solen fortfarande på vita vidder, men när vi märker att dagarna blir längre går tankarna mot vår och sommar hos många av oss. Nu är det tid att stanna upp och tänka över om man planerat tillräckligt och om planerna täcker de utmaningar man haft i sin verksamhetsmiljö under vinterns lopp.

Vid sidan av de traditionella odlings- och utfodringsplanerna har man säkert också tankar på nödvändiga investeringar, man undrar hur marknaden för mjölk och kött blir, när det är rätt tid att köpa insatsvaror, man tänker på avtal och prisutveckling, finansiering, klimatpåverkan, produktions- och djurmängd och på mjölkhalterna.

Fastän man måste ha koll på kostnaderna, är det inte lönsamt att spara på fel ställe. Inbesparingar på kort sikt kan få negativa följder på lång sikt. Mjölkhalter, rätt och riktig kraftfoderkomplettering, satsning på kalvar och på kor i övergångsskedet och en hög och högklassig ensilageskörd är fortfarande de främsta faktorerna för framgång. Planering och eftertanke visar vägen till bra lösningar.

Vi kan inte undvika klimatdiskussionerna som förs av konsumenter, när vi arbetar i nötkedjan. Därför ska vi tillsammans vidta åtgärder som tar oss till målet kolneutralitet i mejeri- och köttbranschen. Vi har sänkt kolavtrycket hos de foder vi tillverkar. Detta faktum kan vi dra nytta av enligt behov när vi gör beräkningar och planerar åtgärder.

Vår senaste enkät om kundnöjdhet gav uppmuntrande besked. Tack för svaren. Våra satsningar på utfodringskunskap och produkturval ses som vår styrka av resultaten att döma. Vi tror att vår kunskap tillsammans med förbättrade kunderfarenheter fortfarande är viktiga faktorer för framgång, och när vi drar nytta av dem kan vi erbjuda det allra bästa också i framtiden.

Jag önskar er alla en god vår!

Mikko Korhonen
direktör för foderaffärsverksamheten
Lantmännen Agro

Fodrens kolavtryck på produktkortet

Alla våra foder har ett CO₂-ekvivalentvärde. Vi skriver in det på produktkortet, och för varje produkt beräknar vi ett vägt värde utgående från volymen i medeltal i recepten på våra fabriker.

Vi har gjort klimatsmarta beräkningar i 10 år

Lantmännens satsning på klimatuträkningar har gett resultat, eftersom våra nötdjursfoders klimatpåverkan har minskat med mer än 30 % under de senaste tio åren.

Text: Merja Holma

Uträkningen av våra foders CO₂-ekvivalentvärde baseras främst på en modell som allmänt används i Norden och på databasen GFLI (Global Feed LCA Institute), som är sammanställd från olika undersökningar. I takt med nya forskningsresultat uppdaterar vi värdena.

CO₂-ekvivalentvärden kan beräknas

Lantmännen Agro har tillagt råvarornas CO₂-ekvivalentvärden till optimeringsprogrammet för foder, vilket har gjort det möjligt att beräkna värdena för enskilda foder under flera år. Detta hjälper oss producera allt miljövänligare produkter, eftersom vi kan välja lämpliga råvaror redan när vi framställer produkterna. Ett exempel på detta är Hero-fodren.

Basen för beräkningarna

Fodrens klimatvärde mäter hur mycket växthusgaser fodret producerar under sin livscykel. Beräkningen baseras på en analys av livscykel (LCA), där verkan från olika delområden räknas ihop. Hit hör bl.a. enskilda råvarors klimatpåverkan, utsläpp från transporter och energiförbrukning under tillverkningsprocessen.

Beräkningen av råvarornas CO₂-ekvivalentvärden börjar med odlingsåtgärderna och användningen av energi, gödsel och växtskyddsmedel. Dessa fakta har beaktats i GFLI-databasen. I beräkningen är också den så kallade verkan av ändrad markanvändning (LUC) beaktad.

När råvaror förädlas till flera komponenter, måste klimatpåverkan fördelas mellan de olika komponenterna. Ett exempel på detta är rybsfröet, som är råvara främst för oljeutvinning men som ger biprodukten rybskross. I praktiken fördelas klimatpåverkan enligt det ekonomiska värdet.

Verkan av transport och produktion

För varje råvara räknar vi ut verkan av hantering och transport från odlaren eller varuleverantören till silon på vår foderfabrik. För råvaror som importeras beräknar vi transportens klimatavtryck från ursprungslandet till Finland och från den mottagande hamnen till foderfabriken. När man beräknar verkan från transporterna beaktar man bl.a. resans längd, storleken på transporten och transportformen, som järnväg, långtradare eller skepp.

När vi tillverkar foder på våra fabriker påverkar vi också klimatet, som brukar vara endast några procent av värdet på den färdiga foderblandningen. Merparten av verkan från tillverkningen uppstår vid pelleteringen och värmebehandlingen, då energi förbrukas. I Finland lämnar energiförbrukningen ett större klimatavtryck än på foderfabriker i Europa. Detta beror på att vi bekämpar salmonellasmita med hög värme.

Vi beräknar CO₂-ekvivalentvärdet för den färdiga produkten på fabriken. Om producenten vill kan hen beräkna avtrycket av transporten till gården. En transportsträcka på t.ex. 100 km med full last ger 7,2 g CO₂-ekv klimatavtryck för ett kilo foder.

Grunderna för en lönsam produktion

Rätt komplettering av gårdsfodren har under den gångna vintern varit viktigare än förr, eftersom kraftfodren har varit dyrare än vanligt och avtalsproduktionen har begränsat mjölmängderna för vissa producenter. Under sådana omständigheter förbättrar höga mjölkhalter och god djurhälsa lönsamheten.

Text: Merja Holma

Lägre kostnader för grovfoderproduktionen, lättsmält ensilage och homogen ensileringskvalitet är delfaktorer som ger lägre mjölkproduktionskostnader. Ett gott foderutnyttjandeförhållande säkerställer att insatserna riktas rätt. Avkastningen från mjölken minus foderkostnaden är en god mätare när man bedömer hur man lyckats med utfodringen.

Spara inte på fel ställe

Om man vill gallra kostnader, lönar det sig inte att spara kortsiktigt på ett sätt som ger negativa effekter i framtiden. Man måste satsa på kor i övergångsperioden. Perioden har långvarig verkan på produktionen, hälsan och fruktsamheten. Det lönar sig inte heller att pruta på mjölkhalterna, när man vill ha en högre mjölklikvid.

Den energikorrigerade mjölkproduktionen för enskilda kor korrelerar med utnyttjandet av fodret. Högproducerande kor använder en stor del av sitt foder till att producera mjölk. Lågproducerande kor använder däremot en stor del av fodret till underhållet. Det kan löna sig att fundera på om man ska utmönstra en ko för att få mera utrymme i ladugården, om avtalskvoten är uppnådd. Mera utrymme i ladugården minskar stressen, förbättrar hälsan, fruktsamheten och utnyttjandet av fodret.

Ett lågt kolavtryck, mindre arbete

Mjölk som är producerad med ett litet antal kor, sparar också på miljön. Mjölakens kolavtryck blir mindre när produktionen ökar. En satsning på vallskörden har samma

verkan. Effektiv produktion både på åkern och i ladugården är en förutsättning för kolneutral mjölkproduktion. Varje djur i ladugården kräver arbete, även om tekniken ger hjälp. Mängden arbete minskar när mjölkkvoten produceras med högproducerande kor, eftersom man då behöver färre kor.

Analysera grovfodret

Mängden kraftfoder kan minskas om ensilaget har god smältbarhet och om ensileringskvaliteten är god. Detta är bästa sättet att spara på utfodringskostnaderna, om vallen producerats förmånligt. Ett vallfoder av god kvalitet och rätt kompletterande kraftfoder håller produktionen och halterna höga.

För proteinutfodringens del lönar det sig också att ha gränser, eftersom priset på proteinfoder tenderar stiga. I Finland utfodrar vi med onödigt mycket rybs, eftersom det har varit ett förmånligt sätt att säkra avkastningen. När ensilagens AAT-värde är bra, kan man välja ett allfoder med lägre proteinhalt eller minska rybsens andel i blandfodret.

Konsumtionen gör skillnad

Ibland undrar man över varför det är en stor skillnad i mjölkproduktion och lönsamhet mellan olika gårdar, fastän analyser visar att fodren är likvärdiga. I undersökningar har det visat sig att konsumtionen är den viktigaste orsaken till variationerna.

Konsumtionen påverkas bl.a. av utfodringspraxisen och miljön i ladugården. Finns det tillräckligt med utrymme vid foderbordet, hurdan är sammansättningen på fodergivan, dvs. hur är blandfodret tillverkat? Är det jämnt, kan korna välja vad de äter?

Finns blandfoder alltid tillgängligt, hur många gånger delas det ut och hur ofta skuffar man fram fodret så att korna når det? På de bästa gårdarna skuffar man fram fodret med några timmars intervaller. Tar man bort gammalt allfoder och ger det åt kvigorna, eller väntar man tills korna konsumerat allt? Kanske finns det rum för förbättring här, så att både konsumtion och produktion ökar.

Betydelsen av mjölkhalterna ökar

Mjolkpriset bildas till stor del på basis av proteinet och fett. Om avtalskvoten begränsar produktionen av litermängden, ökar betydelsen av goda halter. Med rätt optimering av fodret kan man förbättra fett- och proteinhalten och mjölklikviden.

Text: Merja Holma

Produktionen i medeltal visar inte vilken inkomst man har av mjölken. Däremot påverkar mjölkhalterna priset. Eurokorrigerad mjölk €KM[®] visar den mjölmängd som är omräknad i förhållande till det verkliga ekonomiska värdet på halterna. €KM[®] gör det enklare att jämföra den verkliga ekonomiska lönsamheten mellan olika kor, gårdar och foderstater.

Som exempel tar vi gården A med en medelproduktion som är 6 kilo lägre än på gård B, men halterna är bättre, och då är €KM[®] på samma nivå och mjölklikviden lika stor.

	Gård A	Gård B
Mjölk, kg	35	41,4
Fett %	4,6	4,0
Protein %	3,6	3,0
Eurokorrigerad mjölk €KM [®] kg	38	38

	Gård A	Gård B
Avtalsmängd	1,2 milj kg	1,2 milj kg
Fett %	4,6	4,0
Protein %	3,6	3,0
Skillnad i produktionen €/år	+75 000	

Dessa gårdar i exemplet har båda en avtalad mjölkkvot på 1,2 miljoner kilo, men gården A vinner 75 000 € om året tack vare de bättre halterna.

Utfodringen spelar en viktig roll

Vid sidan av utfodringen påverkar bl.a. djurmaterialet, laktationsskede, årstiden och värmestress på mjölkhalterna.

En större kraftfodergiva höjer proteinhalten, men en alltför kraftig giva sänker vanligen fetthalten, om kraftfodret inte innehåller komponenter som höjer fetthalten, t.ex. fraktionerat skyddat fett.

Ensilagets smältbarhet påverkar produktionen och mjölkens sammansättning. Ett ensilage som jäst länge sänker både protein- och fetthalten, feljäsning ökar den negativa effekten. Ett högt konsumtionsindex för ensilage är grunden till hög produktion och goda halter.

Kvaliteten på foderfettet har betydelse

Foder som innehåller skyddat, fraktionerat fett höjer mjölkens fetthalt och den energikorrigerade mjölkproduktionen. Mjölkens proteinhalt stiger också jämfört med om man använder foder som innehåller oljigt fett. Effekten har bevisats i flera undersökningar.

Lantmännen Agros foder för höga halter innehåller fraktionerat fett och har en positiv inverkan på mjölkproduktionen och på halterna.

Mjolk- produktionen mot höjderna

I Lapinlahti i Tiina ja Tuomas Katainens ladugård råder en entusiastisk stämning. Paret har samlat ett gott team runt sig. De betonar att samarbetspartnerna behöver veta vilka mål man har.

Text och foton: Milja Korjus

I år har paret Katainen varit företagare i tio år, och de kunde ta den nya ladugården i besittning i oktober 2020 efter en lång väntetid. Liksom entusiasmen är halterna höga. I fjol var fetthalten i mejerimjölken 4,7 % och proteinet nästan 3,8 % i medeltal.

Samma djur, mera mjölk

När paret byggde sin ladugård för två robotar var grundtanken att djuren skulle trivas bättre och att produktionen skulle stiga. Tidigare stannade medelproduktionen vid 10 500-11 000 kilo mjölk. Nu får vi fram djurens potential på ett nytt sätt.

Laktationstopparna har varit klart högre än förut också bland de kor som fanns i besättningen i den förra ladugården. Under tio års tid i den gamla ladugården var det två kor som nådde högre än 60 kilo om dagen.

Efter att vi börjat använda den nya ladugården har vi haft flera kor som nått över 60 kilo. I synnerhet förstakalvarna har haft det bra här. Många har mjölkat över 50 kilo 20 dagar efter att de kalvat.

Särskilt glada är Tiina och Tuomas över att många av

djuren blir dräktiga vid första semineringen fastän de har hög produktion. De poängterar att ljuset har stor betydelse för fruktsamheten.

- Utfodring och fruktsamhet är saker som man inte ska pruta på. Det vill paret understryka.

Höga halter

Halva besättningen är av holsteinras och halva av ayshire-ras. Tiinas erfarenhet säger att halterna påverkas mer av arvet än av rasen. Hon började med gårdsseminering för sex år sedan.

Både i fråga om förädling och utfodring har man haft framgång, annars skulle inte halterna vara så höga som de är nu, fett 4,70 och proteinet närapå 3,8. Som robotfoder använder man halvkonsentratet Amino-Maituri 14 000, som är en effektiv och välbekant produkt. Fodret innehåller beståndsdelar som verkar direkt höjande på mjölkhalterna.

Tack vare smakligheten har det fungerat bra också som robotfoder, och pelleten smular inte sönder, säger Tiina.

Halvkonsentrat som robotfoder är ett bra alternativ på

gårdar som vill använda så mycket egen spannmål som möjligt i foderstaten. Eftersom proteinråvaran dessutom är dyr, kan man via roboten styra tillgången på protein till kor i tidig laktation som behöver det mest. I samma mån kan man minska blandfodrets proteinhalt.

Enligt Tuomas är de höga mjölkhalterna inte beroende av någon enskild hemlig faktor, utan de goda värdena har uppnåtts genom att många bitar har fallit på plats.

- Ett delområde är utfodringen och inom den ett foder som höjer halterna. Vi följer noggrant med djuren, och när vi uppnått en god balans, håller vi oss till den.

Företagarna försöker undvika förändringar så långt som det är möjligt, och det gillar den konservativa kon.

Tuotostutka togs genast emot

Kundansvariga **Jorma "Jorkki" Hytönen** tipsade oss om den avgiftsfria uppföljningen med Tuotostutka, och vi nappade genast. Redan följande dag hade vi kontakterna på det klara. Nu går vi regelbundet igenom produktionstalen och utfodringen i Tuotostutka-rapporten.

- Vad kan väl vara bättre än att någon tolkar data åt oss, säger Tiina.

Tuotostutka förebygger hemmablindhet och hjälper oss ställa frågor till oss själva – har vi skäl eller svepskäl när vi förklarar något.

- Det är också lättare om någon annan säger vad som borde göras åt utfodringen, tillägger Tuomas.

Samarbetet tillsammans med Jorkki är trevligt, och vi håller kontakt med ett par veckors intervaller. För vardera parten är det klart att siktet har ställts högt.

"Vi prutar inte på fruktsamheten"

Företagarna vill undvika oregelbundna kalvningar och ett DIM-tal (dagar i medeltal efter kalvningen) som skenar iväg. De försöker därför få korna dräktiga planmässigt och fruktsamheten har följaktligen fått mycket uppmärksamhet.

Veterinären besöker gården regelbundet en gång i månaden. Om återhämtningen efter kalvningen inte är normal, tar man tag i saken och vården inleds i god tid. I ladugården har man stängsel med lås överallt, och det underlättar vården av djuren.

Dräktighetsundersökningar görs med ultraljud. Paret Katainen har försökt klara sig utan ultraljud med det blev en dyr affär. Om embryot har dött i livmodern, kommer det inte genast ut och utan ultraljud skulle det kunna tolkas som dräktighet. En fördel med besök varje månad är att fall som detta upptäcks och åtgärdas genast.

Hieho24 realiseras

Kvigor och sina kor hålls under uppsikt redan när de är i hagen: De har eget blandfoder med gårdens eget hö som komponent. Kvigornas grovfoder består av fullfoder för sintiden och ensilage, och förhållandet mellan dessa avgörs av ålder och hullklass. När energitillgången motsvarar behovet, kan man dela ut grovfoder fritt hela tiden. Detta utvecklar konsumtionskapaciteten, som får stor betydelse genast efter kalvningen. Ungboskapens särbehov har beaktats också i valet av kraftfoder.

- Det bästa man kan göra är att delvis ersätta den egna spannmålen i kraftfoderblandningen med Hiehon Herkku, säger Tiina.

Av allfodret Hiehon Herkku får ungdjuren tillräckligt med protein för att bli storvuxna, men inte för mycket energi. Då utvecklas inte heller fettvävnad i juvret men däremot vävnader som utsöndrar mjölk. Proteinets styrker också bindvävnaden i juvret.

När man är strikt med utfodringen av kvigor, blir de storvuxna redan innan den egentliga semineringsåldern. Vi följer inte kalendern blint innan vi seminerar, utan vi ser också på kvigans storlek. Men så tidigt seminerar vi inte att kvigan skulle kalva innan hon är 22 månader. När vi slutade rätta oss efter kalendern punktligt, blev kvigornas medelålder vid kalvningen enligt idealet och är just nu exakt 24 månader.

Med blicken mot sommaren

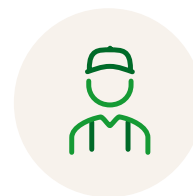
Tuomas har 20 års erfarenhet av att skörda foder med fälthack. Under normala somrar skördar vi vallen två gånger om växtligheten räcker till. Vallblandningen innehåller timotej, ängssvingel och lite rörsvingel. Av vallen ensileras omkring hälften med syror och hälften med biologiska medel, som väljs enligt väderförhållanden.

Kraftfodret på gården är korn som krossas och ensileras. Man odlar 175 ha egen och arrenderad mark och dessutom en del avtalarealer. Företagarna ägnar sig också åt entreprenader.

Parets stolthet är 150-tonnaren Osinko som var med på den gamla ladugårdens tid. Det långsiktiga arbetet med djurens välfärd och en hög produktion fortsätter. På sommaren ska fläktarna som finns på ladugårdstaket börja fungera med hela sin kapacitet. De är riktade mot liggbåsavdelningen, där den svalkande effekten har den bästa nyttan.

En kvinnlig företagare satsar på utfodring

Leea Paananen tog ett modigt beslut och tog över gården efter sin far. Den 22-åriga kvinnan sköter nu besättningen med hjälp av en mjölkkningsrobot i Pihtipudas Muurasjärvi.

Text och foton: Heidi Kinnunen ja Marjo Keskkikastari

Kornas mjölkproduktion steg snabbt efter generationsväxlingen, då Leea tog över skötseln av gården. Nu satsar hon allt mera på utfodringen. Benemilk Black finns i både robot och kiosk. Blandfodret innehåller egen krossad spannmål, Opti 34 och Kiima-Melli.

Lösdriftsstallet färdigställdes 2005. Det finns 59 båsplatser för Holstein-korna. Gården blev en lantbruksammanslutning år 2017, då Leea köpte en andel i sammanslutningen. Den dåvarande Lely A2-roboten byttes till en A4, vilket förbättrade kornas kapacitet. År 2020 köpte hon hela gården. Leea seminerar själv djuren och är mycket intresserad av avel.

Åkrarna har brukats ekologiskt och därför har korna mjölkat med ekologiskt ensilage. Det är meningen att odlingen ska bli konventionell igen i vår på grund av kraven på försäljningsgrödan. Samtidigt strävar hon efter en bättre kvalitet på ensilaget för att kunna minska mängden kompletterande foder.

Leea gör det mesta av åkerarbetet själv. Åkerarealen är 130 hektar och största delen är vall.

I fjol krossade man spannmål första gången och det lyckades riktigt bra.

Samarbetet började "blodigt"

Lantmännen Agros **Heidi Kinnunen** var kundansvarig i Pihtipudas-området. Första besöket hos Leea sommaren 2019 har stannat i minnet, då hon möttes på gården av en ung kvinna. Leea hade strax innan avlivat ett djur och hade inte hunnit tvätta händerna. I en en-kvinnas-ladugård måste kreatursskötaren också utföra tråkiga arbetsmoment.

Det blev samarbete då Leea märkte att hon behövde ett kraftigare foder till sina kor efter första vallskörden. Korna hade stor energibrist och i synnerhet de kvigor som kalvade vid tillfället led mest av ketos.

- Heidi rekommenderade det energirika Benemilk Black, och när produktionen ökade började Leea också eftersträva goda halter. Nu närmar sig medelmjölken 40 kilo. Halterna är också på en glädjande hög nivå, säger Leea.

Alla djurgrupper på gården har sina egna avdelningar och placeringen av avdelningarna är genomtänkt, för att det ska gå att flytta djuren ensam på ett tryggt sätt.

Energiltillskott ger bättre fruktsamhet

Kornas basfoder är fullfoder som kompletteras med Benemilk Black och en energilösning. Nyligen tog Leea med Benemilk Booster i mjölkkningsroboten för att ge en extra kick till det stora energibehovet under den tidiga laktationen. Korna får ett kilo Booster om dagen under 110 dagar efter kalvningen.

- Benemilk Black är gott och korna når en rekordhög mjölkproduktion tack vare det, säger Leea med uppskattning. Med Booster får man ett önskat energitillskott i särutfodring, men man kan också använda det i fullfoder som energitillskott. Boosters höga energihalt härstammar från vomskyddat fett och en del är från majsstärkelse.

- Tillgången på energi under den tidiga laktationen verkar positivt på fruktsamheten och på en god jämn mjölkproduktion, säger Heidi.

Sina kor behöver ett bra mineralfoder

Leea har haft en önskan att satsa särskilt på utfodringen av sina kor. Om man lyckas under övergångsperioden är en hög laktation säkrad. En förutsättning är att man kan undvika förlamningar och kvarbliven efterbörd. Heidi uppmuntrar till att också analysera mineralämnena i grovfodret som sina djur får.

- Det lönar sig att undvika kaliumhaltigt ensilage. Kaliumhalten i foder som sina kor får borde stanna under 20 g/kgts.

Till mineralfoder under sintiden valdes Umpi-Melli Hypo TMR, som innehåller anionsalt, har mycket hög E-vitaminhalt och organiska spårämnen. Leea ger korna i sinavdelningen det mjöliga mineralfodret direkt på foderbordet och där försvinner det på ett ögonblick. Mineralfodret måste alltså vara gott. De sina kornas päls glänser och mineralfodret ges också åt mjölkande kor.

Leea tillämpar en lätt sintidspreparering ungefär en vecka före kalvningen. Under sintiden får korna också ett halvt till ett kilo rybs vid sidan av Umpi-Melli Hypo. Sintidsprepareringen är 50-50 Benemilk Black-robotfoder och booster.

Leea Paananen är nöjd med Lantmännen Agros servicekoncept och samarbetet med Heidi Kinnunen. Kornas mjölkproduktion började stiga, när jag satsade mer på utfodringen.

Nyttan med bra utfodring

Utfodring kräver noggrannhet i alla djurgrupper. En lyckad utfodring under sintiden förebygger sjukdomar som beror på ämnesomsättningen i samband med kalvningen och efter denna. Korna når sin högsta laktation snabbt efter kalvningen, och har visat att de behöver kraftiga kompletteringsfoder för att upprätthålla energibalansen.

Ketos har varit den här besättningens nedärvda gissel, men med rätt utfodring både före och efter kalvningen har det gått att undvika problemet. När utfodringen är rätt är kon steget före och kan utnyttja hela sin genetiska potential i mjölkproduktionen.

Högt ställda mål

De framtida målen är högt ställda. En märkbar satsning har gjorts på kalvarna. Kalven får råmjölk genast då den föds och Brix-värdena följs noggrant med. Värdena har varit mycket höga. Pikku-Mullin Herkku finns fritt tillgängligt för kalvarna.

Leea är nöjd med samarbetet med Lantmännen. Samarbetet befästs med regelbundna gårdsbesök.

- Servicen fungerar, fodren kommer i tid och produktkvaliteten har varit utmärkt.

På fritiden tycker Leea om att träffa kompisar. På höstarna är hon ute med sin norrbottenspets i skogen, jagar sjöfågel och deltar ibland i grotjtakt. Cykling, målning och teckning hör också till favoritsysselsättningarna.

- I vintras skaffade jag en karaokeanläggning och på kvällarna när jag kommer in från ladugården kan jag sjunga några sånger som avslutning på dagen, säger Leea.

Leea ger korna i sinavdelningen det mjöliga mineralfodret direkt på foderbordet och där försvinner det på ett ögonblick.

Efter avvänjningen får kalvarna fortfarande allfoder nästan fritt (max 3 kg), för att mjölkperiodens goda tillväxt inte ska bromsas.

Kons livstidsproduktion bestäms under kalvperioden

Under de första sex levnadsmånaderna, dvs. kalvperioden, sker hälften av kons totala höjdtillväxt och tillkommer en fjärdedel av hennes levandevikt. Förlorad tillväxt kan inte kompenseras senare.

Text: Merja Holma

Kalvens tillväxt är förmånligast fram till ett halvt års ålder, och därför ska tillväxten inte störas av avvänjningsstress. När kvigan är ett år gammal kostar ett kilo tillväxt ungefär dubbelt så mycket som den kostade under kalvperioden. En misslyckad start och försämrad tillväxt efter avvänjningen avspeglar sig på kons livstidsproduktion.

Kraftfoder startar vommen

Under de första veckorna kan kalven tillgodogöra sig näring endast i flytande form. En lämplig mängd torrsubbstans är ca ett kilo om dagen antingen som mjölknäring eller mjölk. Efter de första levnadsdagarna behöver kalven stifta bekantskap med kalvallfoder. Torrfoderkonsumtionen är låg till en början, men också en liten mängd stimulerar utvecklingen av vommen och mikrofloran.

Mikrofloran växer i vomvätskan och därför är vatten nödvändigt. Rent vatten och allfoder ska finnas fritt tillgängligt under hela mjölknäringensperioden. Allfoderkon-

sumtionen ökar märkbart först under den andra månaden, när mängden mjölknäring minskas.

Viktigt att dra ut på avvänjningen

Både vom och löpmage samt tarmen måste anpassa sig till nytt foder. Efter stora mängder mjölknäring smälter torrfodret dåligt och då strömmar en del av stärkelsen vidare från vommen vilket kan leda till "läckande" tjocktarm. Stärkelse försvinner med tarminnehållet och leder till diarréer. Tjocktarmens pH sjunker, och orsakar ett inflammatoriskt tillstånd i organismen, vilket leder till att motståndskraften sjunker.

Ju mera mjölknäring kalven får, desto längre borde avvänjningen dra ut på tiden ända tills kraftfoderkonsumtionen ökat till minst 1,5 kilo om dagen. Pikku-Mullin Herku får gärna finnas kvar i foderstaten under 3-4 veckor efter avvänjningen, för att alla förändringar inte ska ske samtidigt.

Rufsig päls, försämrad fruktsamhet

Efter avvänjningen borde andelen kraftfoder vara över 80 procent, för att tillväxten inte ska stanna av. Under mjölknäringensperioden kan kalvarna se bra ut men i avdelningen för avvanda mister pälsen sin glans och tillväxten avtar. Detta kan senare märkas som försämrad fruktsamhet.

En lyckad avvänjning och effektiv utfodring efteråt främjar utvecklingen av livmodern och äggstockarna före puberteten. Utfodringen inverkar på mängden folliklar som utvecklas.

Nuolu-Melli underlättar livet

**Slickande
får saliv att
avsöndras. Saliven
är buffrande och
motverkar lågt pH-
värde i vommen.**

Nuolu-Melli-fodren underlättar utfodringen av kor. Den smakliga och melasserade mineralhinken är lätt att placera på betet, i lösdriftsladugården eller i avdelningen för växande djur.

Text: Päivi Volanto

Nuolu-Melli-mineralhinkar kompletterar behändigt mineralutfodringen både i lösdrift och på betet. Nötdjuret kan tillfredsställa ditt individuella behov av mineral genom att slicka i sig nödvändiga mängder, om hinkarna finns fritt tillgängliga. Mineral är inte goda i sig, men när de är blandade i melass är smakligheten garanterad.

Antalet av mineralhinkar och placeringen

Med en hinkställning som monteras på vägen får man rätt höjd för hinken. För kor är lämplig höjd ca 60 cm; då underlättas slickandet. Konsumtionen är märkbart lägre om hinken står på marken. Det lönar sig att placera Nuolu-

Melli-hinken på en plats där korna ofta rör sig. Sådana platser är t.ex. vattenposter eller utfodringsplatser.

Det ska finnas ett tillräckligt antal hinkar i förhållande till antalet djur. Rekommendationen är 1 hink per 10 kor. Om det finns för få hinkar, börjar korna tävla om mineralen och konsumerar mera än nödvändigt. Om det finns ett tillräckligt antal hinkar, lär sig djuren att de alltid finns där.

Fastän Vaikka Nuolu-Melli utsätts för fukt, mjuknar det inte och konsistensen hålls fast. Mineralkonsumtionen hålls normal tack vare den goda kvaliteten. Mineralkonsumtionen påverkas också av andra faktorer som t.ex. djurets ålder, produktionskedje, övrig mineralutfodring och miljön.

Kom ihåg saltstenarna

Det är bra att ha saltstenar fritt tillgängliga för alla djur hela året. Mjölkkornas dagliga behov av natrium ökar i takt med att produktionen ökar. Behovet av natrium ökar också om temperaturen i omgivningen höjs, vilket brukar vara fallet på sommaren. Saltstenarna är framställda av pressat, rent natriumklorid till en tät massa. En sten väger 10 kilo.

Ny kundansvarig för Österbotten och Åland

Hej,

Felix Karlström heter jag, 24 årig österbottning. Blir färdig produktionsekonomiingenjör denna sommar. Har branscherefarenhet från maskintillverkaren Elho och praktiska erfarenheter av lantbruksarbete på nötdjursgård. Fritiden spenderas i huvudsak med min golden retriever, vänner och motion. Ser framemot att börja jobba tillsammans med er.

Jag börjar arbeta 1.5. Jag kan nås på 044 781 8962 och via e-post felix.karlstrom@lantmannen.com

Utfodra framgång

€KM®

Foder för höga halter

De bästa boskapen äter Lantmännen Agro's foder

Benemilk®-fodren höjer främst fetthalten i mjölken och förbättrar foderutnyttjandet med mer än 10 procent. **Maituri 14 000** -fodren är rätt val, när målet är rekordproduktion med höga halter. **Opti 22 E** och **Opti 26 E** ger effekt åt fodren för höga halter i Opti-serien.

Välkommen med i skaran av nöjda användare!

kauppa.lantmannenagro.fi

Lantmännen
Agro